

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 6

ศาสตร์พระราชารักษาพัฒนาทักษะชีวิต

หัวข้อเนื้อหา

- 6.1 ศาสตร์พระราชารักษา 23 ข้อ
- 6.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 6.3 การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิต
- 6.4 กรณีตัวอย่างศาสตร์พระราชากับการพัฒนาตามแนวคิดของรัฐบาล

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้ให้นักศึกษาบอกความหมายของคำว่า นักศึกษา บัณฑิต และพหุสูต
2. เพื่อให้ให้นักศึกษาอธิบายความแตกต่างระหว่างบัณฑิตกับพหุสูตและความรู้กับปัญญาได้
3. เพื่อให้ให้นักศึกษานำวิธีการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนของตนเองได้
4. เพื่อให้ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มแหล่งกำเนิดของความรู้อันเป็นความรู้และปัญญาได้
5. เพื่อให้ให้นักศึกษาบอกวิธีการปฏิบัติเพื่อสร้างความสำเร็จในการศึกษาได้
6. เพื่อให้ให้นักศึกษาอธิบายคุณลักษณะของบุคคลที่ประสบความสำเร็จด้านการศึกษาได้

วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

1. วิธีสอน

1.1 วิธีสอนแบบบรรยายประกอบสื่อ เริ่มจากการเสนอปัญหา หรือตั้งคำถามเพื่อนำเข้าสู่การบรรยาย มีการตั้งคำถาม ตอบคำถามระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

1.2 วิธีสอนที่เน้นสภาพจริง (Authentic Approach) เน้นการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนต้องเป็นผู้เรียนรู้และปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เน้นการนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้ 1) กำหนดกิจกรรมหลักหรือภาระงาน (Task) เบื้องต้น 2) กำหนดกิจกรรมหลักหรือภาระงาน (Task) ที่สร้างความคิดรวบยอดในเรื่องที่จะเรียนใหม่ 3) กำหนดกิจกรรมหลักหรือภาระงาน (Task) ที่มุ่งฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการปฏิบัติจริง และ 4) กำหนดกิจกรรมหลักหรือภาระงานการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะที่ซับซ้อนหรือนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

2. กิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเรียน

2.1.1 ตัวแทนนักศึกษาเช็คชื่อและตรวจสอบวินัยในชั้นเรียน

2.1.2 อาจารย์ให้นักศึกษานั่งสมาธิตามวิถีทัศนังการนำนั่งสมาธิของดร.อาจอง ชุมสายฯและบันทึกผลการนั่งสมาธิแบบบันทึก

2.1.3 ระหว่างบันทึกผลการนั่งสมาธิฟังเพลงประจำรายวิชา คือ วิถีทัศนังเพลงสายลมแห่งจริยธรรม เพลงคนค้นคน เพลงแม่เมตตา เพลงความสุขเล็ก ๆ เพลงสบาย ๆ ครั้งละหนึ่งเพลง

2.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

2.2.1 อาจารย์ให้นักศึกษาชมวิดีโอทัศน์สั้นเกี่ยวกับการศึกษาและวิธีเรียนเก่งโดยให้ชมวิดีโอทัศน์สั้นเรื่อง 1) ปฏิรูปประเทศไทยปฏิรูปการศึกษาไทย 2) วิธีเรียนเก่ง และ 3) เคล็ดลับความสำเร็จของท่าน ว. วชิรเมธี และสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดกับนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้และการพัฒนาปัญญาเพื่อสร้างความสำเร็จในการศึกษา

2.2.2 อาจารย์แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

2.3 ขั้นเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่

2.3.1 ภาระงานที่ 1 นักศึกษาฟังอาจารย์บรรยายเรื่องกระบวนการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาแล้วออกมาสรุปให้เพื่อน ๆ ฟัง

2.3.1.1 อาจารย์บรรยายเรื่องกระบวนการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาประกอบสื่อพาวเวอร์พอยต์ และวิดีโอทัศน์สั้นเรื่องพระมโหสถผู้บำเพ็ญปัญญาบารมี

2.3.1.2 อาจารย์สุ่มนักศึกษา 2-3 คนออกมาพูดให้เพื่อนฟังถึงสิ่งที่อาจารย์บรรยายเพื่อฝึกทักษะการฟัง

2.3.1.3 นักศึกษาเข้ากลุ่มร่วมกันอภิปรายตามใบงานที่ 1

2.3.2 ภาระงานที่ 2 นักศึกษาฝึกทักษะวิธีคิด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญา

2.3.2.1 อาจารย์แบ่งนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่มแล้วให้นักศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาเรื่องหลักการพัฒนาวิธีคิด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญาในเอกสารประกอบการสอนแล้วสรุปเนื้อหาลงในใบงานที่ 2

2.3.2.2 อาจารย์ให้นักศึกษาทำใบงานที่ 3 เรื่อง “แบบฝึกหัดพัฒนาวิธีคิด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญา” โดยมอบหมายภาระงานแต่ละกลุ่มดังนี้

1) กลุ่มที่ 1 แก้ปัญหาข้อที่ 1,2

2) กลุ่มที่ 2 แก้ปัญหาข้อที่ 3,4

3) กลุ่มที่ 3 แก้ปัญหาข้อที่ 5,6

4) กลุ่มที่ 4 แก้ปัญหาข้อที่ 7,8

5) กลุ่มที่ 5 แก้ปัญหาข้อที่ 9,10

2.3.2.3 ตัวแทนกลุ่มย่อยเสนอวิธีแก้ปัญหาและเปิดโอกาสให้นักศึกษาอื่น ๆ แสดงความคิดเห็น

2.3.2.4 อาจารย์บรรยายเสริมวิธีการแก้ปัญหาตามหลักคิด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญา นักศึกษาและอาจารย์ร่วมอภิปรายสรุปวิธีการนำวิธีคิด 10 วิธีไปประยุกต์ใช้ในชีวิต

2.3.3 ภาระงานที่ 3 นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเรื่องการเรียนของตนเองและวางแผนการอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบปลายภาค

2.3.3.1 อาจารย์ให้นักศึกษาศึกษาความรู้เรื่องหลักปฏิบัติเพื่อสร้างความสำเร็จในการศึกษาในเอกสารประกอบการสอน

2.3.3.2 อาจารย์ให้นักศึกษาทำใบงานที่ 4 เรื่องการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนของตนเองและจัดทำตารางอ่านหนังสือเตรียมสอบปลายภาค

2.4 ชั้นสรุป

อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันสรุปผลเรื่องการนำกระบวนการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

2.5 ฝึกทักษะชีวิตประจำบท

อาจารย์ให้นักศึกษาทำแบบฝึกทักษะชีวิตในแต่ละสัปดาห์โดยทำที่บ้านพักของนักศึกษาตามใบงานการฝึกทักษะชีวิตที่ 1 แบบสำรวจพฤติกรรมที่แสดงถึงการแสวงหาความรู้ ใบงานแบบฝึกทักษะชีวิตที่ 2 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาจริยธรรมและทักษะชีวิต
2. วิดีทัศน์สั้นประกอบการนั่งสมาธิเรื่อง 1) นานั่งสมาธิของดร.อาจอง ชุมสายฯ 2) เพลงสายลมแห่งจริยธรรม 3) เพลงคนค้นคน 4) เพลงแม่เมตตา 5) เพลงความสุขเล็ก ๆ และ 6) เพลงสบาย สบาย
3. วิดีทัศน์สั้นเรื่อง 1) ปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปการศึกษาไทย 2) วิธีเรียนเก่ง 3) เคล็ดลับความสำเร็จของท่าน ว.วชิรเมธี และ 4) พระมโสด
4. พาวเวอร์พอยต์สรุปเนื้อหาบทที่ 6
5. ใบงานที่ 1 ความรู้และแหล่งกำเนิดความรู้
ใบงานที่ 2 สรุปวิธีคิดเพื่อพัฒนาปัญญา 10 วิธี
ใบงานที่ 3 แบบฝึกหัดพัฒนาวิธีคิด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญา
ใบงานที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนและจัดทำตารางอ่านหนังสือเตรียมสอบปลายภาค
6. ใบงานการฝึกทักษะชีวิตที่ 1 แบบสำรวจพฤติกรรมที่แสดงถึงการแสวงหาความรู้
ใบงานแบบฝึกทักษะชีวิตที่ 2 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้

การวัดผลและการประเมินผล

1. ใบงานและการประเมินผลใบงาน
2. ใบสังเกตกิจกรรมกลุ่มและการประเมินผล

บทที่ 6

ศาสตร์พระราชารักษาพัฒนาทักษะชีวิต

“คนไทยมีปัญหาพระราชาก็ทรงคิดหาทางแก้ไขโดยศาสตร์พระราชารักษา”

มีคำกล่าวถึง “ศาสตร์พระราชารักษา” มานานหลายปีที่ผ่านมา เช่น ศาสตร์พระราชารักษาการพัฒนาอย่างยั่งยืน, ศาสตร์พระราชารักษาพัฒนาที่ยั่งยืน, ศาสตร์พระราชารักษาจากภูมิลักษณ์ที่ ซึ่งในต่างประเทศต่างทราบว่าเป็นแนวคิดตามแนวพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ในความคิดแวบหนึ่งคนไทยนี้ช่างโชคดี ที่เจอปัญหาอะไร พระราชารักษาเราก็หาทางแก้ไขให้ได้ มีคำถามว่า “คนไทยรู้จักศาสตร์ของพระราชารักษาดีแค่ไหน และเคยนำไปปฏิบัติกันหรือยัง” มาเริ่มต้นที่ตัวเรา และต่อไปก็คนรอบข้าง แล้วขยายออกวงกลางไปสู่สังคมและประเทศชาติในที่สุด

ตัวอย่างปัญหาเช่น ทุกครั้งที่คนไทยมีปัญหา น้ำเสีย น้ำท่วมดินถล่ม ไฟป่า พระองค์ท่านก็จะคิดศาสตร์มาแก้ไข เมื่อประเทศไทยฝนแล้งพระองค์ท่านก็มีศาสตร์ในการทำฝนเทียม หรือ ฝนหลวง ที่เรียกว่า “พาค้ำฟ้าลงภูผา ผ่านทุ่งนาสู่มหานคร” เมื่อประชาชนชาวทมิฬน้ำท่วม พระองค์ท่านก็คิดศาสตร์ที่ชื่อว่าโครงการแก้มลิง ที่คลองมักกะสัน เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม โครงการขุดคลองลัดโพธิ์ หรือ การแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ใช้ผักตบชวาที่เรียกว่า “ใช้ธรรมปราบอธรรม” (The use of vice to defeat vice) และก็มีกั้งหันชัยพัฒนา เต็มออกซิเจน

มีคำถามหนึ่งว่า “ทำไมคนไทยรักพระราชารักษาของเราได้มากขนาดยอมตายแทนได้” คำตอบก็คือพระราชารักษา ทรงห่วงใยประชาชนของพระองค์ และทำเพื่อบำบัดความทุกข์ทุกอย่างของประชาชนตลอดระยะเวลาที่ทรงครองราชย์ กว่า 70 ปี จึงเป็นหน้าที่ของคนไทยที่ต้องศึกษาศาสตร์แห่งพระราชารักษา และช่วยกันดำเนินการตามรอยพระบาท หรือ “การเดินตามรอยเท้าพ่อ” ที่ต้องศึกษาแนวทาง ที่พระองค์ท่านได้ทรงงานและวางแนวทางหาหนทางแก้ไขปัญหามาของประชาชนไว้ ที่ทุกคนรู้จักกันในนาม “ศาสตร์พระราชารักษา” หรือ “ศาสตร์แห่งพระราชารักษา”

6.1 ศาสตร์พระราชารักษา 23 ข้อ

“ศาสตร์พระราชารักษา” ถือว่าเป็น “ตำราแห่งชีวิต” เพราะบันทึกจากประสบการณ์ จากการทรงงานที่ทำให้ประเทศไทยสามารถผ่านวิกฤตการณ์ต่างๆ มาได้ทุกมิติ ผมขอชื่นชมสื่อทุกแขนงที่ได้นำเสนอในรูปแบบต่างๆ สู่สายตาประชาชน และเยาวชนรุ่นใหม่ให้รับรู้เข้าใจได้ลึกซึ้งและถ่องแท้มากยิ่งขึ้น เพื่อสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทุ่มเทพระราชวรกายตรากตรำและมุ่งมั่น เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่พสกนิกรไม่ว่าจะเชื้อชาติใด ศาสนาใด อยู่หรือห่างไกลสักเพียงใด ก็มีทรงย่อท้อ เข้าไปช่วยเหลือราษฎร ทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การเกษตร การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้ง ดิน น้ำ ป่าไม้ และพลังงานหรือแม้กระทั่งการจราจร ทรงคิดค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหามาได้อย่างแยบยล การทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงยึดการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่

รอบตัว และสามารถปฏิบัติได้จริงทรงมีความละเอียดรอบคอบและทรงคิดค้นหาแนวทางพัฒนา เพื่อมุ่งประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด มีคุณค่าและควรยึดเป็นแบบอย่างในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท นามปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติตลอดไป หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่สามารถรวบรวมได้ 23 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ การที่จะพระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่งจะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการและราษฎรในพื้นที่ ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงตามความต้องการของประชาชน
2. ระเบิดจากข้างใน พระองค์ทรงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคนทรงตรัสว่า “ ต้องระเบิดจากข้างใน ” หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน แล้วจึงออกมาสู่สังคมภายนอกมิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชนหมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสได้เตรียมตัวหรือตั้งตัว
3. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเยี่ยมไปด้วยพระอัจฉริยภาพในการแก้ไขปัญหา ทรงมองปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอแต่การแก้ปัญหาของพระองค์จะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ (Micro) คือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่คนมักจะมีมองข้าม
4. ทำตามลำดับขั้น ในการทรงงานของพระองค์ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นของประชาชนที่สุดก่อน ได้แก่ สาธารณสุข เมื่อมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วก็จะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่น ๆ ต่อไปได้จากนั้นจะเป็นเรื่องสาธารณสุขไปมากขึ้นพื้นฐานและสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาทิ ถนน แหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร การอุปโภค บริโภค ที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เรียบง่ายเน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์สูงสุด
5. ภูมิสังคม การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไรและสังคมวิทยาเกี่ยวกับนิสัยใจคอของคนตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน
6. องค์กรรวม ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์กรรวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจรในการที่จะพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่งนั้นจะทรงมองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยงดังเช่น กรณีของ “ ทฤษฎีใหม่ ” ที่พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทยเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพแนวทางหนึ่งที่พระองค์ทรงมองอย่างองค์กรรวมตั้งแต่การถือครองที่ดิน โดยเฉลี่ยของประชาชนคนไทยประมาณ 10-15 ไร่ การบริหารจัดการที่ดินและแหล่งน้ำอันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพ เมื่อมีน้ำในการเกษตรแล้วจะส่งผลให้ผลผลิตดีขึ้นและหากมีผลผลิตมากขึ้นเกษตรกรต้องรู้จักวิธีการจัดการและการตลาดรวมถึงการรวมกลุ่มรวมพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็งเพื่อพร้อมที่จะออกสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอกได้อย่างครบวงจรนั้น คือ ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1, 2 และ 3
7. ไม่ติดตำรา การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลมและรวมกลมกับสภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน “ ไม่ติดตำรา ” ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

8. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ในเรื่องของความประหยัดนี้ ประชาชนไทยทราบกันดีว่าเรื่องส่วนพระองค์ก็ทรงประหยัดมากดังที่เราเคยเห็นว่า หลอดยาสีพระทนต์นั้นทรงใช้อย่างคุ้มค่าอย่างไรหรือฉลองพระองค์แต่ละองค์ทรงใช้อยู่เป็นเวลานาน ขณะเดียวกันการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎรทรงใช้หลักในการแก้ปัญหาด้วยความเรียบง่ายและประหยัด ราษฎรสามารถหาเองได้ หาได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้น ๆ มาแก้ไขปัญหามาโดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก

9. ทาให้ง่าย Simplicity ด้วยพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้การคิดค้นคิดแปลง ปรับปรุงและแก้ไขงานการพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริ ดำเนินการไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและที่สำคัญยิ่งคือ สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศโดยส่วนรวมตลอดจนสภาพสังคมของชุมชนนั้น ๆ ทรงโปรดที่จะทำสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่าย นานสิ่งที่ยากซับซ้อนให้เข้าใจง่าย อันเป็นการแก้ปัญหาด้วยการใช้กฎธรรมชาติเป็นแนวทางนั่นเองแต่การทำสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่ายนั้นเป็นของยาก ฉะนั้นคำว่า “ทาให้ง่าย ” หรือ Simplicity จึงเป็นหลักคิดสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศในรูปแบบของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

10. การมีส่วนร่วม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนักประชาธิปไตยจึงทรงนำ “ประชาพิจารณ์” มาใช้ในการบริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องคำนึงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนหรือต้องการของสาธารณชน

11. ประโยชน์ส่วนรวม การปฏิบัติในพระราชกรณียกิจ และการพระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาและช่วยเหลือพสกนิกรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงระลึกถึงส่วนรวมเป็นสำคัญ

12. บริการรวมที่จุดเดียว One Stop Services การบริการรวมที่จุดเดียวเป็นรูปแบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย โดยทรงให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นต้นแบบในการบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว เพื่อประโยชน์ที่จะมาขอใช้บริการจะประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยจะมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว

13. ทรงใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองอย่างละเอียดถึงปัญหาธรรมชาติ หากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติ จะต้องใช้ธรรมชาติ เข้าช่วยเหลือ อาทิ การแก้ไขปัญหาลำน้ำเสียได้พระราชทานพระราชดำริ การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก ปล่อยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติ หรือแม้กระทั่ง การปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

14. ใช้ธรรมปราบอธรรม ทรงนำความจริง ในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการ แนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ เช่น การทำน้ำดี ขับไล่ น้ำเสีย หรือเจือจางน้ำเสียให้กลับเป็นน้ำดี ตามจังหวะการขึ้นลงตามธรรมชาติของน้ำ การบำบัดน้ำเน่าเสียโดยใช้ผักตบชวา ซึ่งมีตามธรรมชาติให้ดูดซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำดังพระราชดำรัสความว่า “ ใช้ธรรมปราบอธรรม ”

15. ปลูกป่าในใจคน เป็นการปลูกป่าลงบนแผ่นดินด้วยความต้องการอยู่ของมนุษย์ ทาให้ต้องการบริโภคและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง เพื่อประโยชน์ของตนเองและสร้างความ

เสียหายให้แก่สิ่งแวดล้อมไม่รู้จักพอ ปัญหาความไม่สมดุลจึงบังเกิดขึ้น ดังนั้นในการฟื้นฟูธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลูกจิตสำนึกในการรักผืนป่าให้แก่คนเสียก่อน

16. ขาดทุนคือกำไร “ขาดทุน คือ กำไร Our loss is gain การเสียคือการได้ประเทศชาติก็จะก้าวหน้าและการคนอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นการนับที่เน้นมูลค่าเงินไม่ได้” จากพระราชดำรัสดังกล่าว คือหลักการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อพสกนิกรไทย “การให้” และการ “เสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือความอยู่ดีมีสุขของราษฎร ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนได้

17. การพึ่งพาตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพื่อการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นด้วยการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้มีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้นตอนต่อไปก็คือ การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อมและสามารถ “พึ่งตนเองได้” ในที่สุด

18. พออยู่พอกิน การพัฒนาเพื่อให้พสกนิกรทั้งหลายประสบความสุขสมบูรณ์ในชีวิตได้เริ่มจากการเสด็จฯ ไปเยี่ยมประชาชนทุกหมู่เหล่าในทุกภูมิภาคของประเทศไทย ได้ทอดพระเนตรความเป็นอยู่ของราษฎรด้วยพระองค์เอง จึงทรงสามารถเข้าพระราชหฤทัยในสภาพปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง ในการพัฒนานั้น หากมองในภาพรวมของประเทศมีชิ้นงานเล็กน้อย แต่ต้องใช้ความคิดและกำลังของคนทั้งชาติ จึงจะบรรลุผลสำเร็จ ด้วยพระปรีชาญาณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทำให้คนทั้งหลายได้ประจักษ์ว่าแนวพระราชดำริในพระองค์นั้น “เรียบง่ายปฏิบัติได้ผล” เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน

19. เศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต แก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดจนกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้พระราชทานไว้ดังนี้ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควร ต่อมาเมื่อผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการทำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริใจต่อกัน “คนที่ไม่มีคุณสุจริต คนที่ไม่มีคุณมั่นคง ชอบแต่มีง่าย ไม่มีวันจะสร้างสรรค์ประโยชน์ส่วนรวมที่สำคัญอันใดได้ ผู้ที่มีความสุจริตและความมุ่งมั่นเท่านั้น จึงจะทำงานสำคัญยิ่งใหญ่ที่เป็นคุณเป็นประโยชน์แท้จริงที่สำเร็จ” พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2522 “ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้ มากกว่าผู้ที่มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ” พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2533 “ผู้ว่า CEO ต้องเป็นคนที่สุดจริต หุจริตไม่ได้ ถ้าหุจริตแม้แต่นิดเดียวก็ขอแข่งให้มีอันเป็นไป” “ข้าราชการหรือประชาชนที่มีการหุจริต ถ้ามีหุจริตแล้วบ้านเมืองพัง ที่เมืองไทยพังมาเพราะมีการหุจริต” พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2546

21. ทำงานอย่างมีความสุข พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเกษมสำราญและทรงมีความสุขทุกคราที่จะช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเคยรับสั่งครั้งหนึ่งว่า “ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้นอกจากการมีความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น”

22. ความเพียร : พระมหาราชก จากพระราชนิพนธ์พระมหาราชก เป็นพระราชนิพนธ์ที่พระองค์ทรงใช้เวลาค่อนข้างนาน ซึ่งใช้ในการคิดประดิษฐ์ด้วยทำให้เข้าใจง่าย และปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน อีกทั้งภาพประกอบและคติธรรมต่าง ๆ ได้ส่งเสริมให้หนังสือเล่มนี้ มีความศักดิ์สิทธิ์ ที่หาก

คนไทยน้อมรับมาศึกษาวิเคราะห์และปฏิบัติตามรอยพระมหากษัตริย์ผู้เพียรพยายามแม้จะไม่เห็นฝั่ง ก็ยังจ่ายท่าต่อไป เพราะถ้าไม่เพียรว่ายก็จะตกเป็นอาหารปูปลา และไม่ได้พบกับเทวดาที่มาช่วยเหลือมิให้จมน้ำ เช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงริเริ่มทำโครงการต่าง ๆ ในระยะแรก ที่ไม่มีความพร้อมในการทำงานมากนัก และทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แต่พระองค์ก็ได้ท้อพระราชหฤทัย มุ่งมั่นพัฒนาบ้านเมืองให้บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุข

23. รู้ รัก สามัคคี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสในเรื่อง “รู้ รัก สามัคคี” มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคาสามคำ ที่มีค่าและมีความหมายลึกซึ้ง พร้อมทั้งสามารถปรับใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย

รู้ : การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา

รัก : คือความรัก เมื่อเรารู้ครบด้วยกระบวนการความแล้วจะต้องมีความรักการพิจารณาที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ

สามัคคี : การที่จะลงมือปฏิบัตินั้น ควรคำนึงเสมอว่าเราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กรเป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

6.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1. กรอบแนวคิด

เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

ส่วนที่ 2. คุณลักษณะ

เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

ส่วนที่ 3. คำนิยาม

ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่นการผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล

ส่วนที่ 4. เจื่อนไข

การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน 2 เจื่อนไข ดังนี้

เจื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เจื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ส่วนที่ 5. แนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

6.3 การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิต

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นเวลาเกือบ 20 ปีที่คนไทยรู้จัก “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช” พระราชทานเป็นแนวทางในการนำพาประเทศไทยให้ข้ามพ้นวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ ที่เกิดขึ้นเมื่อปี 2540 หรือ “วิกฤตต้มยำกุ้ง” หรือ ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ “พองสบู่แตก” จนหลายภาคส่วนน้อมนำหลักปรัชญานี้ไปเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยอาจารย์ยักษ์ หรือ ดร.วิวัฒน์ ศัลยกำธร ผู้เด็ดเดี่ยว ตามรอยในหลวงให้เศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงชีวิต [3] ได้ศึกษาและเขียนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มาตลอด ตั้งแต่ปี 2540 จวบจนทุกวันนี้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการนำไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลาย ทั้งในภาคเกษตรกรรม ธุรกิจ การจัดการทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และสถานศึกษา จนประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม โดย “มูลนิธิมั่นพัฒนา” ที่จัดตั้งขึ้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2557

ศาสตร์พระราชา...ศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีพระราชดำรัส เมื่อปี 2554 ว่า “เป้าหมายในการพัฒนาของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ ‘การพัฒนาที่ยั่งยืน’ เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญคือนักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ”

เมื่อ 28 ตุลาคม 2559 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน” ในการพัฒนาเศรษฐกิจสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 รวมทั้งการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมโลกทั้งในระดับภูมิภาค และในระดับโลก เพื่อน้อมนำพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชที่ให้ “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ของการพัฒนา มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ ประชาชนมีส่วนร่วม และได้ประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง ให้มีความ อยู่ดี กินดี

รัฐบาล ฯพณฯ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้เชื่อมโยง “ศาสตร์พระราชา” ในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP - Sufficiency Economy Philosophy) กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs - Sustainable Development Goals) ประสบความสำเร็จ ในการสร้างความตระหนักและการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศในระดับหนึ่ง ยกตัวอย่าง ได้แก่ (1) ศูนย์สาธิตสหกรณ์โครงการหุบกะพง เพื่อแก้ปัญหาการขาดน้ำกินและน้ำใช้, การขาดที่ดินทำกิน ซึ่งมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างง่าย (2) ธนาคารอาหารเป็นกิจกรรมจากกองทุนอาหารกลางวันแบบยั่งยืน ให้เด็กนักเรียนทุกคนนำไปลงทุน เพื่อประกอบอาชีพทำการเกษตรและปศุสัตว์ขนาดเล็ก (3) โรงเรียนพระดาบส จัดให้มีการสอนวิชาชีพ หลักสูตร 1 ปี มุ่งให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง เสริมด้วยทักษะชีวิต ให้สามารถดำรงตน ได้อย่างเหมาะสม (4) กังหันชัยพัฒนา เป็นการเพิ่มปริมาณออกซิเจนในน้ำ ลดกลิ่น น้ำไม่เน่าเสีย เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำได้ (5) บริษัท ประชาธิปไตย รักสามัคคี จำกัด ดำเนินการตามรูปแบบ “วิสาหกิจเพื่อสังคม” บนกลไก “ประชารัฐ” ที่ไม่มุ่งเน้นผลกำไรจากการประกอบการ

ลองมาดูเนื้อหาโดยสรุปของ “ศาสตร์แห่งพระราชา” ที่สำคัญเหล่านี้กัน อาทิ

โครงการฝนหลวง จากฟ้าลงสู่ผืนดิน ผ่านทุ่งนาสู่มหานคร

วิธีทำฝนหลวงมีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ก่อทวน คือการตัดแปรสภาพอากาศหรือก้อนเมฆในขณะนั้นเพื่อกระตุ้นให้มวลอากาศ ชั้นไอลพาขึ้นสู่เบื้องบนอันเป็นการชักนำไอน้ำหรืออากาศชื้นเข้าสู่กระบวนการเกิดเมฆ ขั้นตอนที่ 2 เลี้ยงให้อ้วน คือการตัดแปรสภาพอากาศเพื่อทำให้เมฆเจริญขึ้นจนมีขนาดใหญ่หนาแน่นและพร้อมที่จะตกลงมาเป็นฝน ขั้นตอนที่ 3 โจมตีคือการตัดแปรสภาพอากาศที่จะกระตุ้นให้เม็ดละอองเมฆปะทะชนกันแล้วรวมตัว เข้าด้วยกัน จนมีขนาดใหญ่ขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็นการลดแรงไอลพาขึ้นเบื้องบน เพื่อให้เม็ดน้ำ มีขนาดใหญ่ตกลงสู่เบื้องล่างแล้วเกิดเป็นฝนตกลงมาสู่เป้าหมาย

ฝายชะลอความชุ่มชื้น(Check Dam) หรือฝายแม้ว

ใช้วัสดุธรรมชาติที่หาง่ายในท้องถิ่นเช่นก้อนหินและไม้เพื่อก่อเป็นฝายขวางร่องน้ำหรือห้วยเล็กๆ ทำหน้าที่กักกระแสน้ำไว้ให้ไหลช้าลงและให้น้ำสามารถซึม ลงใต้ผิวดินสร้างความชุ่มชื้นในบริเวณนั้น อีกทั้งยังช่วยดักตะกอนดินและทราย ไม้ให้ไหลลงสู่แหล่งน้ำเบื้องล่าง

แฝก

การปลูกหญ้าแฝกตามแนวระดับเพื่อช่วยชะลอความชุ่มชื้นไว้ในดิน โดยรากของหญ้า แฝกจะขยายออกด้านข้างเป็นวงเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 50 เซนติเมตรและจะแทงลงไป เป็นแนวลึกใต้ดิน 1-3 เมตรแล้วสานกันเป็นแนวกำแพงดูดซับความชุ่มชื้นให้แก่ผิวดิน

ทฤษฎีใหม่

เป็นการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กบนผิวดินในพื้นที่การเกษตรของเกษตรกรโดยแบ่ง ที่ดินสำหรับใช้ ขุดเป็นสระเก็บน้ำให้สามารถใช้ทำการเกษตรได้ตลอดปีและสามารถ เลี้ยงปลาไปพร้อมๆกันนอกจากนี้ บริเวณขอบสระยังสามารถใช้ปลูกพืชผักสวนครัว ได้อีกด้วย

โครงการแก้มลิง

หลักการของโครงการ คือเมื่อเกิดน้ำท่วมก็ขุดคลองชักน้ำให้ไหลมารวมกันเก็บไว้ ในแหล่งพักน้ำ แล้วจึงค่อยทำการระบายลงสู่ทะเลผ่านทางประตูระบายน้ำในช่วงที่ ปริมาณน้ำทะเลลดลง ขณะเดียวกันก็สามารถสูบน้ำออกจากคลองที่เป็นแก้มลิงลงสู่ ทะเลตลอดเวลาเพื่อที่น้ำจากตอนบนจะได้ ไหลลงมาได้เรื่อยๆและเมื่อใดก็ตามที่ ระดับน้ำทะเลขึ้นสูงกว่าระดับน้ำในคลองที่เป็นแก้มลิงก็ให้ปิด ประตูระบายน้ำกั้นไม่ให้น้ำทะเลไหลย้อนกลับเข้ามา

การใช้น้ำดีไล่น้ำเสีย

เป็นการนำน้ำคุณภาพดีจากแม่น้ำเจ้าพระยาส่งเข้าไปไล่น้ำเสียตามคลองใน เขตกรุงเทพฯและ ปริมณฑลได้แก่คลองบางเขน คลองบางซื่อ คลองแสนแสบ คลองเทเวศร์และ คลองบางลำภูเพื่อช่วยลด ปัญหา ความเน่าเสียของน้ำในคลองต่างๆคล้ายกับ การ “ชักโครก”คือปิดและเปิดน้ำให้ได้จังหวะตาม เวลา น้ำขึ้น-น้ำลงหากน้ำขึ้น สูงก็เปิดประตูน้ำให้น้ำดีเข้าไปไล่น้ำเสียครั้นน้ำทะเลลงก็เปิดประตูถายน้ำ เสียออกจากคลองไปด้วย

กังหันน้ำชัยพัฒนา

กังหันชัยพัฒนา หรือ เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย เป็นกังหันน้ำเพื่อบำบัดน้ำ เสียด้วยวิธีการเติมอากาศ ทำงานโดย การหมุนปั่น เพื่อเติมอากาศให้น้ำเสียกลายเป็นน้ำดี สามารถ ประยุกต์ใช้บำบัดน้ำเสียจากการอุปโภคของประชาชน น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งเพิ่ม ออกซิเจน ให้กับบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทางการเกษตร ใช้บำบัดน้ำเสียที่เกิดจากชุมชนและอุตสาหกรรม ลักษณะเป็นเครื่องกลหมุนช้าแบบทุ่นลอยเพื่อช่วยเติมออกซิเจนที่ผิวน้ำ

การบำบัดน้ำเสียโดยใช้จุลินทรีย์ 2 วิธี

วิธีที่ 1 การใช้น้ำหมักชีวภาพ โดยการใช้ น้ำหมักชีวภาพปริมาณ 1 ต่อ 500 ส่วนรดลงทั้งในน้ำ ทิ้งจากครัวเรือน ตลาดสดฟาร์มปศุสัตว์หรือโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อให้จุลินทรีย์ช่วยย่อยสลาย อินทรีย์ สารในแหล่ง น้ำนอกจากนี้ น้ำหมักชีวภาพยังสามารถนำไปใช้ได้ดีในการปรับสภาพน้ำในบ่อประมงทั้งบ่อ เลี้ยงกุ้งและปลาได้เป็นอย่างดี วิธีที่ 2 ลูกกระเบิดจุลินทรีย์ เป็นการบำบัดและฟื้นฟูแหล่งน้ำให้ดีขึ้นด้วย จุลินทรีย์เช่นเดียวกับการใช้น้ำ หมักประกอบด้วยโคลนจากท้องน้ำ 50 กิโลกรัม, รั้ว 10 กิโลกรัม, ปุ๋ย อินทรีย์เม็ดหรือ ผง 50 กิโลกรัมและน้ำหมักชีวภาพที่หมักจนได้ที่แล้ว 3 เดือนขึ้นไปโดยนำทุกอย่างมา ผสมเข้าด้วยกันจนสามารถปั้นเป็นก้อนขนาดเท่าลูกเปตองนำไปฝังไว้ในที่ร่ม จนแห้งสามารถนำไปบำบัด น้ำได้โดยใช้ในอัตราส่วน 5 กิโลกรัมต่อน้ำ 1 ล้านลิตร หรือ 25 กิโลกรัมต่อพื้นที่ไร่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพ น้ำที่เน่าเสีย

ในบริบทของท้องถิ่นนั้นปัจจุบันได้มีการน้อมนำแนวพระราชดำริดังกล่าว มาปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตาม “แผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น ในด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ” (Local Sufficiency Economy Plan : LSEP) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 ซึ่งเป็นทางเดินที่ถูกทางแล้ว เราชาว อปท. มาช่วยกันนำทางการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมกันหน่อย

6.4 กรณีตัวอย่างศาสตร์พระราชากับการพัฒนาตามแนวคิดของรัฐบาล

ในส่วนของรัฐบาลได้ดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ป่าไม้ ที่ดิน แหล่งน้ำ และ สัตว์ป่า โดยการน้อมนำ “ศาสตร์พระราชา” ที่มีหลักการครอบคลุม “จากนภา ผ่านภูผา สู่มหานคร” ไปประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง ทั้งนี้ ก็เพื่อรักษาสมดุลและสร้างความยั่งยืนตลอดระยะเวลา 2 ปีกว่าที่ผ่านมา นั้น มีผลการดำเนินงานที่เป็น “รูปธรรม” กว่าอดีตที่ผ่านมาพอสมควรครับ อาทิเช่น...

1.ด้านป่าไม้ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพิ่มพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่สีเขียว ตั้งเป้าหมายที่ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ ใน 20 ปีข้างหน้า ด้วยมาตรการหลัก ได้แก่

(1) การป้องกันการบุกรุกพื้นที่ “ป่าสมบูรณ์” จำนวน 102 ล้านไร่ ไม่ให้การบุกรุกป่าเกิดขึ้นอีกต่อไป ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวัง

(2) การบังคับใช้กฎหมายกับผู้มิชอบเพื่อทวงคืนผืนป่าและฟื้นฟูพื้นที่ป่า ปัจจุบันได้มีการยึดพื้นที่ป่าคืนแล้วราว 4.3 แสนไร่ นำมาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ในการบริหารจัดการที่ดินซึ่งเป็นที่ทรัพยากรธรรมชาติที่เรามีอยู่อย่างจำกัดนะครับ ให้เกิดความพอเพียงในอนาคต

(3) การตั้งศูนย์ฟื้นฟู “ป่าต้นน้ำ” ในพื้นที่วิกฤติ 13 จังหวัด และป้องกันการบุกรุกพื้นที่ซ้ำ

(4) การจัดตั้งพื้นที่ “ป่าชุมชน” 4,000 แห่ง เพื่อให้ประชาชนช่วยดูแลรักษาป่า และสามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างเกื้อกูลกัน ร่วมกันปลูกป่า หรือทำให้ประชาชนได้ร่วมในการดูแลรักษาให้อยู่รอดได้ด้วยนะครับ

(5) การส่งเสริมให้ปลูก “ป่าเศรษฐกิจ” เพื่อใช้ประโยชน์ได้จริง ได้มีการลงทะเบียนสวนป่าผ่านระบบออนไลน์ที่สะดวกและรวดเร็วและลดปัญหาการประพดมิชอบ .. และ

(6) การแก้ไขปัญหาชุมชนในพื้นที่ “ป่าอนุรักษ์” ราว 6 ล้านไร่ ซึ่งเป็นปัญหายืดเยื้อมากกว่า 20 ปีนะครับ ด้วยการกำหนดกลุ่มและวิธีดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมายที่ชัดเจนควบคู่กันไป สำคัญที่สุดนะครับ ประชาชนต้องเป็นหลักในการดูแลรักษาป่า ปลูกป่าเพิ่มเติมและใช้ประโยชน์ได้อย่างพอเพียงนะครับ

2.ด้านการจัดการที่ดินสำหรับเกษตรกร และผู้ที่มีรายได้น้อยในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ โดยได้จัดทำร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และกำหนดพื้นที่เป้าหมายในปี 2560 จำนวน 4 แสนกว่าไร่ ใน 52 จังหวัด ก็ขอให้รวมกลุ่มกันได้ด้วยนะครับ

3.ด้านทรัพยากรน้ำประกอบด้วย (1) พื้นที่ในเขตชลประทาน โดยการพัฒนาระบบกระจายน้ำ เพื่อเพิ่มพื้นที่เกษตรชลประทาน 1.4 ล้านไร่ และเกษตรบาดาล กว่า 3 แสนไร่ และ (2) พื้นที่นอกเขตชลประทาน โดยการขุดลอก คู คลอง หนอง บึง ตามธรรมชาติ กว่า 700 แห่ง, การขุดเจาะบ่อบาดาล

เพื่อการเกษตร 1,700 บ่อ, การฟื้นฟูระบบบำบัดน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกว่า 100 แห่ง และการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำให้เป็นผู้บริหารจัดการและดูแลรักษาเอง เป็นต้นนะครับ เหล่านี้ต้องใช้เวลาในการที่จะต้องทำต่อไปนะครับ ไม่เพียงพอ

4. การดูแลเรื่องสัตว์ป่านะครับ ผลการดำเนินงาน ตามมาตรการต่างๆ ที่มีมาตรฐานสากล และเป็นที่ยอมรับ จากหน่วยงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง จนมีผลตอบรับใน “เชิงบวก” ได้แก่ (1) กรณีของ “ม้าน้ำ” ประเทศไทยได้รับการถอดรายชื่อออกจากกระบวนการทบทวนมาตรการการค้า และ (2) กรณีของ “ช้าง” ประเทศไทยได้รับการเลื่อนสถานะที่ “ดีขึ้น” เกี่ยวกับการค้าช้างผิดกฎหมาย ของ CITES เป็นต้น

ด้วยองค์ความรู้จาก “ศาสตร์พระราชา” สอนให้เรารู้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น นอกจากเราจะต้องรักษาสมดุล ทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคม โดยจะต้องไม่มองข้าม “มิติสิ่งแวดล้อม” ด้วยแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการคือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับ “ฐานราก” เหมือน “เสาเข็ม” ถึงแม้ไม่มีใครมองเห็น อาจถูกลืม แต่เป็นโครงสร้าง “พื้นฐานเริ่มแรก” ที่มีความสำคัญต่อโครงสร้างโดยรวมอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับ “ชุมชน” ซึ่งเป็น “ฐานราก” ของประเทศนั้น ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงกำชับว่า “บทเรียนบทแรกก็คือ ให้ชาวบ้านเป็นครู” และให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้น “การระเบิดจากข้างใน” ซึ่งไม่ใช่การยึดเยียดจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว

วันนี้ผมขอยกตัวอย่าง “ชุมชนบ้านหัวอ่าว” จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ “ต้นแบบ” ได้น้อมนำ “วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง” มาแก้ปัญหา “ร่วมกัน” ของชุมชน จากเดิมที่ดำรงชีวิตด้วย “วิถีเกษตรที่พึ่งพิงธรรมชาติ” แต่เพียงอย่างเดียว ปริมาณผลผลิตขึ้นอยู่กับดิน-ฟ้า-อากาศ รวมทั้งโรค-แมลง และศัตรูพืช ที่ผลักดันให้หันไปพึ่งพาปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ซึ่งนอกจากทำให้ต้นทุนการผลิตสูง กระทบต่อรายได้ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และการกู้เงินนอกระบบ จนบางครั้งครัวเรือนต้องขายที่ดินเพื่อปลดหนี้ ต้องเช่านาทำกิน แล้วยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โรคภัยคุกคาม ร่างกายขาดภูมิคุ้มกัน อายุสั้นลง และทรัพยากรดินเสื่อม แหล่งน้ำและอากาศเป็นพิษ

แต่ภายหลังจากการรวมกลุ่มกันเองของชาวชุมชน จากกลุ่มเล็กๆ ขยายเป็นกลุ่มใหญ่ ด้วยการสนับสนุนจากกลไก “ประชารัฐ” เพิ่มเติมนะครับ ทำให้เกิดเป็นภาคีเครือข่าย ภาคราชการ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มาร่วมกันสร้างความเข้มแข็ง เริ่มจากการปฏิเสธปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง แล้วหันมาผลิตปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยไส้เดือน ทั้งผลิตใช้เอง และผลิตขาย นอกจากช่วยลดต้นทุนการผลิตจากการใช้สารเคมีต่างๆ แล้ว ยังลดค่ารักษาพยาบาลได้ถึง 2,000-3,000 บาทต่อครัวเรือน

ทั้งนี้ “ปัจจัยสู่ความสำเร็จ” ดังกล่าวประกอบไปด้วย (1) วิสัยทัศน์และการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ แกนนำ กรรมการหมู่บ้าน (2) ความร่วมแรง ร่วมใจ และความมุ่งมั่น รับผิดชอบในหน้าที่ และบทบาทของแต่ละคน (3) เวทีประชาคมที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วม รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มุ่งให้การช่วยเหลือและร่วมแก้ปัญหา รวมทั้งความมีวินัยและเคร่งครัดในกฎกติกาของหมู่บ้าน และ (4) การใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือ ในการสานความสัมพันธ์ สมาชิกหมู่บ้าน ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย เข้าด้วยกัน เหล่านี้เป็นต้น

จากตัวอย่าง “ชุมชนต้นแบบเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง” นี้ มีอีกคุณสมบัติสำคัญของชาวบ้านหัวอ่าว ก็คือ “ความใฝ่รู้” นิยมการแสวงหาความรู้ และการพัฒนาตนเอง ด้วย “การอ่าน” ทั้งจากหนังสือ และสื่อโซเชียล ที่เป็นประโยชน์ ช่วยเพิ่มแนวคิด รับฟัง ได้ตอบ เสนอความคิดเห็น ไม่ใช่ฟังแต่คนอื่นอย่างเดียว แล้วไม่มีภูมิความรู้เป็นของตนเองเลยนะครับ มันก็ไม่เกิดการสื่อสาร 2 ทาง

ดังนั้น ผมอยากสนับสนุนให้คนไทยทุกคน “รักการอ่าน” อันเป็นพื้นฐาน ในการสร้างแนวคิด เป็นคนมี
 เหตุมีผล ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาของตนเองให้ลุล่วง เกิดความร่วมมือกับรัฐบาลในการแก้ไข
 ปัญหาให้กับประเทศในที่สุดนะครับ

วันนี้นั้น ผมอยากจะแนะนำหนังสือชื่อ “คุณธรรม จริยธรรม กับศีลธรรม จากมุมมองของ
 ปรัชญา” ของ ศ.ดร.ทินพันธุ์ นาคะตะ ซึ่งกล่าวถึงความรู้จักผิดชอบชั่วดีของคน และการอยู่ร่วมกันใน
 สังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ไม่ว่าจะยุคสมัยใด ไม่ว่าจะเชื้อชาติ ศาสนาใด ล้วนมีที่มาที่ไป มีเหตุมีผลใน
 ตัวเอง

ในช่วงท้ายของหนังสือก็ได้กล่าวถึง “จรรยาบรรณ” ในอาชีพต่างๆ ของไทย ทั้งนักการเมือง,
 ข้าราชการ, ศาล, ตำรวจ, แพทย์, สื่อมวลชน, ครู-อาจารย์ ฯลฯ ซึ่งต่างก็มีบทบาท หน้าที่ที่สำคัญ และ
 ส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งสิ้น

พี่น้องประชาชนทุกท่านครับ สิ่งที่ผมอยากฝากไว้ ในวันนี้ก็คือ การพัฒนาตนเองไปสู่คนที่มี
 หลักการและเหตุผล ใช้สติปัญญาในการคิดวิเคราะห์ ใคร่ครวญ รู้จักแยกแยะ จัดกระบวนการคิดของ
 ตนเอง แยกให้เป็นกลุ่มความคิดต่างๆ อาทิเช่น สิ่งนี้ทำแล้วจะเกิดเป็นประโยชน์เพื่อใคร เพื่อตนเอง
 หรือเพื่อคนอื่น หรือเพื่อทั้ง 2 อย่าง

หากถูกชี้หน้าโดยคนดีๆ ข้อมูลถูกต้อง ทุกอย่างก็จะเป็นคุณ แต่หากถูกชี้หน้าด้วยคนไม่ดี มีเจตนาที่
 ไม่บริสุทธิ์ กอปรกับมีวาระซ่อนเร้นแล้ว ก็จะไปไหนทางเสื่อมนะครับ เสียโอกาส สำหรับตนเองและ
 ส่วนรวมได้

วันนี้ เราต้องช่วยกันคิดพิจารณาว่า ประเทศไทยของเรานั้นกำลังติดกับดักอะไรบ้าง และด้วย
 เหตุผลใดนะครับ อาทิเช่น...

1.ความเค้นชิน การไม่เคารพกฎหมาย ความไม่ชอบอยู่ในกฎระเบียบของสังคม การที่ชอบทำ
 อะไรที่มันง่ายสบายๆ เป็นพวก “สะดวกนิยม” อาทิเช่น ขับรถสวนเลน, ข้ามถนนใต้สะพานลอย, จอด
 ชื่อของในพื้นที่ห้ามจอด เหล่านี้เป็นต้นนะครับ มีหลายอย่าง สิ่งเหล่านี้นำไปสู่ปัญหาการจราจรและ
 อุบัติเหตุ ความเห็นแก่ตัวของคนบางคน ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อคนอื่นอีกหลายคน รวมทั้งเป็นตัวอย่างไม่ดี
 ให้กับลูกหลานที่อยู่โดยรอบข้างด้วยนะครับ

2.การทำคามผิด โดยเลือกที่จะทำเพื่อแลกกับผลประโยชน์ส่วนตน และความสะดวกรวดเร็ว
 เป็นต้น อาทิเช่น การยอมจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่ฉ้อฉล เพื่อการอำนวยความสะดวก หรือให้
 ค่าตอบแทน ให้กับผู้ที่เรียกรับผลประโยชน์ในลักษณะสมยอม แล้วก็มาพูดให้ร้ายระบบ ให้ร้ายประเทศ
 แบบนี้ ผมก็อยากจะถามว่า แล้วเราไปให้เขาทำไม ก็จะต้องมาร้องทุกข์ ร้องเรียน แจ้งความเอาผิดนะ
 ครับ ฉะนั้น ถ้าเรายังให้เขาอยู่ แล้วเรามาพูด มันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรทั้งสิ้น ก็ขอให้มาร้องทุกข์
 ร้องเรียนนะครับ เราต้องเคารพตนเอง เคารพกติกา รู้จักรอ รู้จักอดทนเสียบ้างนะครับ ไม่งั้นเราก็
 โวยวายโทษแต่คนอื่นรำไป แต่พอตนเองได้รับประโยชน์ ก็ “เจียบเฉย” นะครับ

3.พื้นฐานความรู้ การเรียนรู้ ที่ไม่เท่าเทียมกัน ด้วยการขาดโอกาส หรือเคยมีโอกาสดแต่ก็ไม่ใส่ใจ
 หรือไม่รู้จักแสวงหาต่างๆ ที่ความรู้มีอยู่รอบตัวนะครับ อย่างที่ผมบอกไปแล้ว ควรรับฟังคนอื่นเขาบ้าง ทั้ง
 จากการศึกษาในห้องเรียน นอกห้องเรียน ในบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชนต่างๆ เหล่านี้นะครับ จากการศึกษา
 อ่านหนังสือทั่วไป หนังสือพิมพ์ การดูโทรทัศน์ การฟังวิทยุ จากอินเทอร์เน็ต จากสื่อออนไลน์ เป็นต้น
 โดยเลือก “เสพความรู้” จากสื่อที่เชื่อถือได้ และแหล่งข้อมูลของทางราชการที่ “เป็นกลาง”

รวมทั้งการตรวจสอบเพื่อยืนยัน “ความถูกต้อง” จากหลายๆ แหล่ง ก็จะทำให้เกิด “ปัญญา” โดยเฉพาะในเรื่องที่สำคัญ ส่งผลกระทบต่อตรงต่อตนเองและประเทศชาติ ถ้าพวกเราไม่สามารถทำได้ตามนี้แล้ว ก็เป็นการยากที่จะพัฒนาตนเอง รวมทั้งยากที่จะทำความเข้าใจกัน แล้วก็กลับมาไปสู่ความขัดแย้ง ไม่ฟังกัน ผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับก็ไม่ได้รับเพราะไม่ได้ฟังนะครับ

4.สมาธิไม่เท่ากัน บางคนสั้น บางคนยาว บางคนมากบ้าง น้อยบ้าง แตกต่างกันไป ที่แน่ไปกว่านั้นก็คือว่าถ้าไม่ใช่เรื่องของตนเองก็ไม่สนใจ ไม่ตั้งใจฟัง ก็เลยไม่รู้ ว่าอะไรคืออะไร ในวันนี้ นะครับ ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต สิ่งใดที่เป็นเรื่องส่วนตัว เรื่องส่วนรวม ประชาธิปไตยที่ถูกต้องคืออะไร ถ้าเรายังไม่รู้เรื่องเหล่านี้ “ลึกซึ้ง-ถ่องแท้” จะทำให้เราติด “กับดักประชาธิปไตย” เหมือนทุกวันนี้ นะครับ ยังมีการถกเถียงกันไม่สิ้นสุด คงวนเวียนและเข้าใจเพียงแต่ว่าประชาธิปไตยคือการเลือกตั้งเป็นหลัก มีหลายอย่างนะครับประกอบกัน เมื่อมีรัฐบาลแล้ว ก็จะเรียกร้องขอความช่วยเหลือ ทางสัญญาจากการหาเสียง หรือ “สัญญาว่าจะให้” โดยไม่ยอมสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเอง ชุมชน และสังคม มันก็จะ เป็นช่องทางให้กับ “นักธุรกิจการเมือง” เข้ามาลงทุนนะครับ ผมหมายความว่าที่ไม่ดีนะครับ อาจจะ เข้ามาได้จากการเลือกตั้ง แล้วมีการกอบโกยผลกำไร ในอำนาจหน้าที่ เป็นความบกพร่องที่ผมพยายาม ให้สติกับสังคมไทยในวันนี้ และตลอดมานะครับ เพื่อให้คนไทยรู้จักพัฒนาตนเอง และพัฒนา ประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับสังคมไทยร่วมกันนะครับ

สุดท้ายนี้ผมอยากฝากเกร็ดความรู้ การดูแลสุขภาพช่วงหน้าหนาวนี้ โดยพี่น้องประชาชนสามารถ ดูแลความอบอุ่นของร่างกายได้จาก

(1) การรับประทานอาหารที่ปรุงเสร็จใหม่ๆ

(2) การกิน ต้ม ผลิตรภัณฑ์จากพืชสมุนไพรไทย ที่มีรสเผ็ดร้อน เช่น พริก ขิง ข่า ตะไคร้ มะกรูด กะเพรา โหระพา แมงลัก ผักชี กระเทียม หอมแดง เหล่านี้เป็นต้นนะครับ จะช่วยเพิ่มการไหลเวียนโลหิต และช่วยให้อาการหนาวชาบริเวณปลายมือและปลายเท้าลดลง

(3) การรับประทานอาหาร ผลไม้ สมุนไพรรสเปรี้ยว เช่น มะนาว ใบชะมวง ยอดผักตบชวี สับปะรด มะขามป้อม มะแว้งต้น มะแว้งเครือ ซึ่งมีสรรพคุณช่วยขับเสมหะ บรรเทาอาการไอ ทำให้ชุ่มคอ ขอให้ศึกษาวิธีใช้อย่างระมัดระวังนะครับ เอาไปประกอบอาหาร เอาไปรับประทาน ที่มีคุณสมบัติตรวจสอบผ่าน อย.มาแล้วนะครับ จะมีฉลากติดที่ขวด ก็คำแนะนำตามนั้น ใช้ตามนั้นนะครับ

นอกจากนั้นแล้ว เราจะต้องรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ครบ 5 หมู่ มีการออกกำลังกาย และพักผ่อนให้เพียงพอ ที่สำคัญคือการรักษาความอบอุ่นร่างกาย สวมเสื้อกันหนาว เสื้อผ้าหนาๆ หมวก หนา หรือใช้กระเป๋าน้ำร้อน ช่วยเพิ่มความอบอุ่นให้ร่างกาย ไม่ไปหาวิธีการอื่น อาทิเช่น ต้มเหล้าแก้หนาวแล้วก็แข็งตายนะครับ รับประทานมากเกินไปด้วย ร่างกายก็ไม่แข็งแรงอยู่ ก็อาจจะเพราะมีความเสี่ยงเป็นโรคหัวใจวาย เสียชีวิตได้นะครับ

6.5 บทสรุป

"ศาสตร์ของราชา มีสิ่งที่พระองค์ทรงแนะนำสิ่งที่เป็นปรัชญาที่ยิ่งใหญ่ คือ กฎหมายเป็นเพียงวิถีทางหนึ่งนำไปสู่ความยุติธรรม คือ ยุติธรรมเป็นเป้าหมายปลายทาง ซึ่งกฎหมายเป็นเพียงวิธีการ การไปไปสู่เป้าหมายอาจมีวิธีอื่น ดังนั้นผมจึงมองว่าหากความปรองดองคือเป้าหมาย แต่มีหลายวิธีที่ต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะเพื่อนำไปสู่จุดหมายเดียวกัน ผมขอสรุปไว้ในตอนท้ายนี้ว่าการที่พระองค์ทรงอยู่ในราชสมบัติ 70 ปีเป็นเหตุให้เกิดองค์ความรู้สำคัญ คือ ศาสตร์พระราชาน ในศาสตร์

พระราชามีหลักวิชาต่างๆ ทั้ง สังคม วิทยาศาสตร์ ปนอยู่ เพราะไม่ใช่ศาสตร์ที่ใช้สอบ หรือปริญญา แต่เป็นสิ่งที่พัฒนาประเทศ หากเราได้ศึกษาศาสตร์พระราชาก็เป็นระบบอย่างเป็นขั้นตอนจะทำให้เกิดประโยชน์มหาศาล" นายวิษณุ เครืองาม

6.6 คำถามทบทวน

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาตอบคำถามและอธิบายให้ชัดเจนครบทุกประเด็น

1. อธิบายความหมายของคำว่า ศาสตร์พระราชา
2. ศาสตร์พระราชากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่างกันอย่างไร
3. เพราะเหตุใดเราจึงต้องศึกษาศาสตร์พระราชา
4. นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้เรื่องศาสตร์พระราชามาได้จากแหล่งใดบ้าง
5. ศาสตร์พระราชากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
6. ศาสตร์พระราชาก่อเกิดขึ้นได้อย่างไร
7. นักศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างไรบ้าง
8. นักศึกษาสามารถนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการเรียนได้อย่างไรบ้าง
9. นักศึกษาสามารถนำศาสตร์พระราชามาพัฒนาทักษะชีวิตได้อย่างไรบ้าง
10. นักศึกษาสามารถนำศาสตร์พระราชามาพัฒนาสังคมได้อย่างไรบ้าง

ใบงานการฝึกทักษะชีวิตที่ 1

แบบสำรวจพฤติกรรมที่แสดงถึงการแสวงหาความรู้

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาสำรวจตนเองว่า พฤติกรรมที่นักศึกษาทำต่อไปนี้ มีความถี่อยู่ระดับใด

พฤติกรรมที่แสดงถึงการแสวงหาความรู้ (มุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ)		ระดับความถี่ของพฤติกรรม			
		3	2	1	0
1.	ซักถามอาจารย์เมื่อเรียนไม่เข้าใจ				
2.	ตอบคำถามครูในห้องเรียน				
3.	แสดงความคิดเห็นในการอภิปรายกลุ่ม				
4.	ทำการบ้านที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จก่อนเวลาที่กำหนด				
5.	หาความรู้เพิ่มเติมที่ห้องสมุด				
6.	ฝึกหัดหรือใช้คอมพิวเตอร์ หรืออินเทอร์เน็ต				
7.	อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร เรื่องที่มีสาระความรู้				
8.	ดูรายการโทรทัศน์ที่มีสาระให้ความรู้เพิ่มเติม				
9.	ทัศนศึกษาสถานที่สำคัญ (เช่น พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หรือสถานที่สำคัญในท้องถิ่นหรือต่างจังหวัด)				
10.	สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้มีความรู้				

0 หมายถึง ไม่เคยทำ 1 หมายถึง ทำนาน ๆ ครั้ง 2 หมายถึง ทำบ้าง แต่ไม่สม่ำเสมอ 3 หมายถึง ทำเป็นประจำ

สรุป พฤติกรรมที่แสดงถึงการแสวงหาความรู้ที่อยู่ระดับ 3

.....

.....

.....

ข้อคิดหรือประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้

.....

.....

.....

.....

ใบงานแบบฝึกทักษะชีวิตที่ 2

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้นักศึกษากาเครื่องหมายถูก (✓) หน้าข้อที่ตรงกับสิ่งที่ได้ปฏิบัติจริง

	รายการพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ใช่	ไม่ใช่
1.	ก่อนการอ่านเรื่องใด ๆ จะมีการสำรวจภาพรวมของหนังสือ เช่น คำนำ สารบัญ บทสรุป หัวเรื่อง ทุกครั้ง		
2.	การอ่านแต่ละครั้งจะอ่านเนื้อหาที่เป็นหัวใจของเรื่อง เนื้อหาที่สำคัญทุกครั้ง		
3.	การอ่านหนังสือมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่านเรื่องนั้น ๆ ไว้ก่อนทุกครั้ง		
4.	เมื่ออ่านหนังสือจบแต่ละเรื่อง แต่ละบทจะพยายามระลึกถึงสิ่งที่อ่านจบไปแล้วให้เข้าใจ		
5.	การอ่านหนังสือแต่ละครั้งช่วยให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น		
6.	มีการทบทวนความเข้าใจในเรื่องที่อ่านทุกครั้ง		
7.	ในการฟังแต่ละครั้ง จะมีการเตรียมตัวให้พร้อมที่จะฟัง		
8.	กำหนดจุดมุ่งหมายในการฟัง		
9.	มีความสนใจในสิ่งที่ฟัง		
10.	มีการจดบันทึกทุกครั้ง		
11.	มีการทำความเข้าใจในบทเรียน 11.1 สรุปกฎเกณฑ์จากข้อมูล 11.2 การแจกแจงรายการ 11.3 การเรียงลำดับเวลา 11.4 การจัดลำดับความสำคัญ 11.5 การเปรียบเทียบสิ่งที่เหมือน-ต่าง 11.6 การแสดงเหตุผล		
	รายการพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ใช่	ไม่ใช่
12.	วิธีการที่ทำให้นักเรียนจำได้ดีที่สุด 12.1 การฝึกซ้ำ 12.2 การทบทวน		

	12.3 การจัดระเบียบโดยการจับกลุ่ม 12.4 การจัดระเบียบโดยการจัดหมวดหมู่ 12.5 การจับหลัก 12.6 การสร้างรหัส		
13.	มีการใช้เทคนิคใดบ้างในการทำรายงาน 13.1 การเตรียม / วางแผนการทำงาน 13.2 การวางโครงเรื่อง 13.3 การค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ 13.4 การเขียน / การพิมพ์เนื้อหา-สรุป		
14.	มีการใช้เทคนิคใดบ้างในการเตรียมการสอบ 14.1 จัดเตรียมตารางทบทวน 14.2 กำหนดประเด็นการทบทวน 14.3 ทำบันทึกสรุปย่อ 14.4 ทักข้อที่กล่าวมา		

ข้อคิดหรือประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้

.....

.....

.....

.....